

مولتیپل اسکلروزیس (MS) و مراقبت‌های آن

تالیف و گردآوری

نجیبه جعفریان - امیر صادقی

اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی همدان

جعفریان، نجیبه

مولتیپل اسکلروزیس (MS) و مراقبت‌های آن / تألیف و گردآوری نجیبه جعفریان،
امیرصادقی. -- تهران: سالمی، جامعه‌نگر، ۱۳۸۵.
۱۶۳ ص.: مصور، جدول، نمودار / ۲۹×۲۰ س.م.

ISBN 964-8760-27-6: ۲۲۵۰۰ ریال

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه: ص. [۱۶۲] - ۱۶۳.

۱. ام. اس (بیماری). ۲. ام. اس (بیماری) -- پرستاری و مراقبت، الف. صادقی، امیر. ب.
عنوان.

۶۱۶/۸۳۴

RC ۳۷۷/ج۷م۸

م ۸۵-۳۹۲۴

کتابخانه ملی ایران

کلیه حقوق محفوظ است و هرگونه کپی برداری و برداشت از مطالب بدون اجازه کتبی ممنوع می‌باشد

مولتیپل اسکلروزیس (MS) و مراقبت‌های آن
تألیف نجیبه جعفریان - امیرصادقی
صفحه‌آرایی مرضیه رهنما، طرح جلد آزاده سالمی
لیتوگرافی آیرنگ، چاپ افرونگ، صحافی کیمیا
شمارگان: ۱۰۰۰، نوبت چاپ: اول ۱۳۸۵
بها: ۲۴۵۰۰ ریال

شابک ۶-۲۷-۸۷۶۰-۹۶۴ ISBN 964-8760-27-6

مراکز نشر و پخش

روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، خیابان فخررازی، خیابان وحید نظری غربی، پلاک ۱۹۴

تلفن ۶۶۴۹۳۷۱۶، ۶۶۴۹۴۱۸۷

نمایندگی‌ها و کتابفروشی‌های معتبر سراسر کشور

فهرست مطالب

پیش گفتار.....	۹
----------------	---

فصل اول: ماهیت بیماری مولتیپل اسکروزیس

اشکال مختلف مولتیپل اسکروزیس (ام.اس).....	۱۳
۱- شکل تشدیدى- فروکشى.....	۱۳
۲- نوع پیشرونده ثانویه.....	۱۴
۳- نوع پیشرونده اولیه.....	۱۴
۴- نوع تشدیدشونده پیشرونده.....	۱۴
اپیدمیولوژى.....	۱۶
یک نظریه دیگر درباره ام.اس.....	۱۷
پاتولوژى.....	۱۷
پیش آگهی بیماری.....	۱۸
پاتوفیزیولوژى.....	۱۹
اتیولوژى.....	۱۹
عوامل مستعدکننده ام.اس.....	۲۱
عوامل خطر فامیلیال (خانوادگی) ام.اس.....	۲۱
تظاهرات بالینی.....	۲۲
تشخیص.....	۲۵
روش های تشخیصی.....	۲۶

فصل دوم: اقدامات اولیه در درمان و مراقبت بیماران مبتلا به مولتیپل اسکروزیس

کلیات درمان بیماری ام.اس.....	۳۴
متوقف کردن سیر بیماری.....	۳۶
علائم سخت بیماری و مقابله با آن علائم.....	۳۷
درمان علامتى.....	۳۷
درمان خستگى.....	۴۰
درمان سرگیجه.....	۴۰
درمان علائم حسی.....	۴۱
درمان در مرحله حاد.....	۴۲

۴۲	مقابله با پیشرفت بیماری
۴۳	سایر اقدامات مناسب درمانی در ام.اس
۴۴	داروهایی که در نوع عودکننده موثرند:
۴۴	آزاتیوپرین (ایموران)
۴۴	تزریق وریدی ایمونوگلوبولین
۴۵	میتوکسانترون
۴۵	داروهای موثر بر پیشرفت بیماری
۴۵	سیکلوفسفامید
۴۶	کلادربین
۴۶	متوترکسات
۴۷	تاثیر هورمون‌ها
۴۷	بارداری
۴۸	سیکل عادت ماهانه
۴۸	یائسگی
۴۸	تشخیص عوامل خطر آفرین و جلوگیری از وخامت بیماری
۵۰	حفظ تعادل سلامتی
۵۲	نقش پرستار در مراقبت از بیماران مبتلا به ام.اس
۵۳	نیازهای اختصاصی بیمارانی که ناتوانی شدید دارند
۵۴	مدل‌های مراقبتی در ام.اس
۵۵	کلیات توانبخشی نگهدارنده
۵۶	مراقبت‌های جامع در ام.اس
۵۶	تیم مراقبتی جامع
۵۸	الگوهای مراقبتی جدید

فصل سوم: اقدامات پرستاری در استفاده از درمان‌های جدید بیماری ام.اس

۶۴	مروری بر درمان‌های تعدیل‌کننده بیماری
۶۵	اثر درمانی داروهای تعدیل‌کننده بیماری
۶۷	درمان عوارض جانبی داروها
۶۷	عکس‌العمل محل تزریق
۷۱	واکنش‌های سیستمیک
۷۲	علائم شبه سرماخوردگی

۷۴	گرفتگی عضلاتی (اسپاسم).....
۷۸	سایر عوارض جانبی.....
۷۸	آموزش به بیمار جهت رعایت درمان.....
۸۰	زمان آموزش.....
۸۰	نتایج مورد انتظار.....
۸۱	افزایش پذیرش بیماران نسبت به درمان.....
۸۱	نقش پرستار در افزایش پذیرش درمان.....
۸۲	برقراری اعتماد به نفس بین پرستار و بیمار.....

مصل چهارم: مراقبت و درمان علائم ناشی از بیماری ام.اس

۸۸	خستگی.....
۸۹	خستگی اولیه و خستگی ثانویه.....
۹۱	درمان‌های دارویی موثر بر خستگی.....
۹۱	اهداف.....
۹۱	نتایج قابل انتظار.....
۹۴	درمان‌های غیر دارویی خستگی.....
۹۵	وضعیت بدنی مناسب در حین فعالیت.....
۹۵	رژیم غذایی.....
۹۵	ورزش.....
۹۵	کنترل درجه حرارت از طریق.....
۹۶	رجاع بیمار به فیزیوتراپ به منظور.....
۹۶	اختلال عملکرد مثانه.....
۹۶	اختلال در ذخیره ادرار.....
۹۷	ناتوانی در تخلیه ادرار.....
۹۷	اختلال توأم ناتوانی در ذخیره و تخلیه ادراری.....
۹۷	ارزیابی.....
۹۸	شناسایی علائم مرتبط با بیماری از قبیل:.....
۹۸	مداخلات.....
۹۹	نتایج مورد انتظار.....
۱۰۱	اختلال عملکرد روده‌ای.....
۱۰۱	ارزیابی.....

اختلال عملکرد روده در یکی از گروه‌های زیر (براساس علائم موجود) دسته‌بندی می‌گردد:

- ۱۰۲
مشخص کردن عوامل در ارتباط از قبیل:..... ۱۰۲
ارزیابی تاثیر اختلال عملکرد روده بر روی موارد زیر از زندگی روزانه ۱۰۲
ارزیابی میزان شدت اختلال بر اساس چک لیست کیفیت زندگی ۱۰۲
مداخلات کلی ۱۰۲
اقدامات اختصاصی جهت بر طرف شدن یبوست: ۱۰۳
اقدامات اختصاصی جهت بی‌اختیاری مدفوع: ۱۰۶
نتایج مورد انتظار ۱۰۶
درد ۱۰۸
درد اولیه ۱۰۹
درد ثانویه ۱۰۹
درد حاد، درد تحت حاد و درد مزمن ۱۱۰
بررسی ۱۱۰
مداخلات عمومی جهت تسکین درد ۱۱۱
مداخلات خاص برای درد حاد ۱۱۱
مداخلات خاص برای درد تحت حاد ۱۱۲
برآیندهای مورد انتظار ۱۱۶
گرفتگی عضلات ۱۱۷
ارزیابی ۱۱۷
مداخلات ۱۱۸
نتایج مورد انتظار ۱۲۱
لرزش ۱۲۳
ارزیابی ۱۲۴
اقدامات درمانی ۱۲۴
نتایج مورد انتظار ۱۲۵
اختلال حرکتی ۱۲۷
ارزیابی ۱۲۷
مداخلات ۱۲۸
نتایج مورد انتظار ۱۲۸

۱۲۸	مشکلات تکلم و بلع
۱۲۹	ارزیابی
۱۳۰	مداخلات
۱۳۱	نتایج مورد انتظار

فصل پنجم: استفاده از درمان‌های مکمل در درمان بیماری ام‌اس

۱۳۸	مروری بر درمان‌های جایگزین و مکمل
۱۳۹	درمان‌های رسمی و تأیید شده
۱۳۹	درمان‌های جایگزین (آلترناتیو)
۱۳۹	درمان‌های مکمل
۱۴۲	استفاده از درمان‌های مکمل در درمان ام‌اس
	رایج‌ترین درمان‌های فیزیکی، انرژی درمانی و فیزیولوژیکی مورد استفاده در بیماران مبتلا به
۱۴۴	ام‌اس
۱۵۲	نقش پرستاران ویژه ام‌اس
۱۵۳	مسئولیت پرستاران
۱۵۳	منابع کسب اطلاعات
۱۵۴	مواردی که باید بیماران مد نظر داشته باشند
۱۵۵	مشاوره با پزشک در مورد اثرات جانبی و تداخلات دارویی درمان‌های مکمل
۱۵۵	تغییر روش زندگی
۱۵۵	ورزش‌های منظم
۱۵۶	رژیم غذایی مناسب
۱۵۶	غلات و حبوبات
۱۵۶	میوه‌ها و سبزیجات
۱۵۷	شیر و فرآورده‌های آن
۱۵۷	گوشت و یا جانشین آن
۱۵۹	کاهش میزان چربی
۱۵۹	حفظ وزن مطلوب بدن
۱۶۲	منابع

پیش‌گفتار

حمد و سپاس بیکران شایسته مقام کبریائی آن خدائست که یگانه و یکتاست. هستی‌اش بخود و هستی دیگران به اوست، به همه نزدیک و از همه با خبر است.

مولتیپل اسکلروزیس یک اختلال مزمن و پیشرونده و نسبتاً شایع عصبی است که بیشتر در سنین جوانی (غالباً در دهه سوم زندگی) باعث ابتلا برخی از انسان‌ها می‌شود. روند پیشرفت این بیماری به گونه‌ای است که در صورت عدم توجه و رسیدگی موجبات زمین گیر شدن و کاهش نسبتاً شدید کارائی مبتلایان را در سنین کار و کوشش فراهم می‌نماید و این ضربه‌ای است سهمگین بر بیمار، خانواده و جامعه، در حالیکه ارائه مراقبت‌های مناسب درمانی، پرستاری و توانبخشی سبب افزایش سطح توانمندی‌های جسمی و روحی بیمار و کندی سیر پیشرفت بیماری می‌گردد. پیشرفت بیماری علاوه بر تحمیل هزینه‌های گزاف درمان، سبب بروز ناتوانی و افزایش احتمال ابتلا به عفونت‌های مختلف از جمله عفونت‌های ادراری می‌گردد که خود یکی از دلایل اصلی افزایش میزان مرگ و میر در این بیماری است. طبق آخرین برآوردها، در کشورهای پیشرفته هزینه درمان و مراقبت هر یک از این بیماران سالیانه ده تا پانزده هزار دلار است. در صورتی که آموزش و ارائه مراقبت‌های مناسب توسط کارکنان بهداشتی درمانی، به این بیماران می‌تواند تاثیر بسزائی در بهبود کیفیت زندگی آنها داشته و کاهش سیر پیشرفت و هزینه‌های مربوطه را به دنبال داشته باشد.

آنچه ما را به گردآوری این اثر وا داشت کمبود منابع غنی و جامع در زمینه مراقبت از این بیماری به ویژه منابع فارسی بود، کما اینکه در کتابهای موجود نیز اشاره مختصری به این بیماری شده است. این کتاب مشتمل بر ۵ فصل است که می‌تواند منبع مناسبی برای رفع نیاز دانشجویان پرستاری و پرستاران شاغل در مراکز بهداشتی، درمانی در امر مراقبت از این بیماران باشد.

در ابتدای هر فصل از این کتاب، اهداف یادگیری درج شده و در انتهای فصل نیز خلاصه‌ای

از مطالب به همراه تعدادی سوال (که ذهن خواننده را به تفکر وامی‌دارد)، ارائه شده است. امید است مطالب ارائه شده، هر قدر اندک، بتواند گامی در جهت ارتقا سطح دانش و آگاهی‌های دانشجویان پرستاری و پرستاران، در ارائه خدمت به مبتلایان به این بیماری بر دارد. در خاتمه از خوانندگان محترم تقاضا داریم ما را از نظرات سازنده خود بهره مند نمایند تا با بکارگیری نقطه نظرات ارزشمندتان نواقص و کاستی‌های موجود را بر طرف نمائیم.

امیر صادقی - نجیبه جعفریان
اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی همدان